

Nr 2.

Ankom till riksdagens kansli den 29 januari 1942 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 7 § lagen den 13 juni 1921 (nr 299) om förvaltning av bysamfälligheter och därmed jämförliga samfällda ägor och rättigheter.

Genom en den 19 december 1941 dagtecknad proposition, nr 7, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

L a g

angående ändrad lydelse av 7 § lagen den 13 juni 1921 (nr 299) om förvaltning av bysamfälligheter och därmed jämförliga samfällda ägor och rättigheter.

Härigenom förordnas, att 7 §¹ lagen den 13 juni 1921 om förvaltning av bysamfälligheter och därmed jämförliga samfällda ägor och rättigheter skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges:

7 §.

Vilja delägare — — — offentlig auktion.

Vad i — — — motsvarande tillämpning.

Har boställe eller annat allmänt hemman del i samfälld äga, vars avhändande beslutes, och uppgår andelen till mera än en tredjedel eller till högre värde än femtusen kronor, må beslutet ej träda i verkställighet utan att tillstånd därtill för berörda hemman lämnats i vederbörlig ordning.

Då beslut — — — vägnar underskrivas.

Är fråga — — — tid därtill.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1942.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för det framlagda förslaget, får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

¹ Senaste lydelse se 1924: 338.

Lagen den 13 juni 1921 om förvaltning av bysamfälligheter och därmed jämförliga samfällda ägor och rättigheter avser, bland annat, att underlätta försäljningen av samfälligheter, vilkas bibehållande förlorat sin betydelse för delägarna. Frågan om försäljning avgöres vid sammanträde med delägarna. Rörande kallelse till sammanträdet stadgas i 3 § bland annat, att om boställe eller annat allmänt hemman, som icke innehaves under stadgad åborätt, har del i samfälligheten, underrättelse skall meddelas länsstyrelsen i så god tid att genom dess föranstaltande ombud må varda av vederbörande myndighet förordnat att å sammanträdet föra talan för fastigheten. Försäljning av samfällad äga må enligt 7 § beslutas, om den kan ske utan märkligt förfång för delägare som ej samtycker därtill. Om någon delägare yrkar det, må avhändandet ej äga rum annorledes än genom försäljning å offentlig auktion. För beslut om försäljning erfordras minst två tredjedelar av de i omröstningen deltagandes röster efter röstvärdet, beräknat på visst i lagen närmare angivet sätt. Har boställe eller annat allmänt hemman del i samfällad äga, vars avhändande beslutas, må beslutet ej träda i verkställighet utan att tillstånd därtill för hemmanet lämnats i vederbörlig ordning. Bestämmelserna om samfällda ägor äro jämväl tillämpliga å rättigheter eller förmåner, som äro samfällda för två eller flera fastigheter med helt eller delvis skilda ägor.

Delägare, som förmenar att försäljningsbeslut länder honom till märkligt förfång eller att det icke tillkommit i laga ordning eller att det står i strid med allmän lag eller författning eller annorledes överskrider deras befogenheter som fattat beslutet, äger enligt 8 § föra talan om undanröjande av detta. Beslutet skall underställas rättens prövning, vare sig delägare för talan däremot eller ej. Finner rätten, att beslutet icke är tillkommet i laga ordning eller att det strider mot allmän lag eller författning eller länder till märkligt förfång för delägare, som ej lämnat sitt medgivande till försäljningen, skall beslutet av rätten undanröjas.

Å vederbörande myndighets beslut om tillstånd till försäljning av kronans andel är § 77 regeringsformen tillämplig. Enligt denna paragraf äger Konungen icke avhända kronan någon lägenhet utan riksdagens samtycke. Enligt riksdagens skrivelse nr 242 år 1929 behöver emellertid särskilt medgivande av riksdagen till försäljning av samfällad äga eller rättighet i regel icke inhämtas annat än om kronans andel finnes kunna betinga en köpeskilling av mer än 5,000 kronor. Beträffande sådana fall då samfällighet skall avstås utan vederlag brukar riksdagen varje år medgiva att dess samtycke ej behöver inhämtas annat än om värdet av kronans andel prövas överstiga 1,000 kronor.

I skrivelse den 15 april 1941 har *styrelsen för Järvsö sockens stora skifteslag* med instämmande av ordföranden i styrelsen för Undersviks sockens stora skifteslag hemställt om sådan ändring av bestämmelserna angående försäljning av samfällad äga, att tillstånd av vederbörande myndighet icke vidare skall krävas, när kronan tillhörigt eller annat allmänt hemman har allenast mindre andel, t. ex. högst en tiondel, i samfälligheten. — Beträffande

skrivelsens innehåll i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen, sid. 4—6.

Över den inkomna framställningen ha efter remiss avgivits yttranden av kammarkollegiet, domänstyrelsen, lantmäteristyrelsen och egnahemsstyrelsen. En redogörelse för innehållet i yttrandena återfinnes å sid. 6—9 i propositionen.

Föredragande departementschefen, statsrådet Westman, har i propositionen anfört följande:

»En lagändring i den riktning som föreslagits i förenämnda framställning synes önskvärd.

Enligt bysamfällighetslagen har kronan tillfälle att låta sig representeras av ombud vid sammanträde för försäljning av samfälld äga. Härjämte stadgas, bland annat, att försäljning kan beslutas allenast av kvalificerad majoritet och att beslutet skall underställas rättens prövning. Det kan ifrågasättas, huruvida det är påkallat att giva kronan en särställning genom att uppställa någon ytterligare garanti till skydd för dess intressen. I varje fall synes det olämpligt, att den nu stadgade omständligare proceduren alltid skall behöva tillämpas, även om kronans anpart utgör en jämförelsevis ringa del. Det arbete som åsamkas myndigheterna och tidsutdräkten stå icke i rimlig proportion till nyttan av deras granskning. Om myndighets tillstånd inhämtas, när kronan äger mer än en tredjedel i samfälligheten, torde det i regel vara tillfyllest. Såsom domänstyrelsen föreslagit synes emellertid därjämte, i nära anslutning till riksdagens förenämnda bemyndigande år 1929, böra föreskrivas, att tillstånd skall inhämtas om andelens värde överstiger 5,000 kronor.

Försäljning av samfälld äga eller annan samfälld egendom innebär, att föremålet för delägarnas rätt förvandlas till annan egendom, nämligen köpeskillingen. Gällande regler för förvaltning av delägarnas egendom äga tillämpning även på köpeskillingen, och kronan har i princip ej bättre rätt än andra att omedelbart utfå sin andel. Kronan läser emellertid icke vara förhindrad att, när tillstånd meddelas av vederbörande myndighet, såsom villkor för tillståndet uppställa, att kronans andel i köpeskillingen efter avdrag för omkostnader inlevereras på visst sätt. En sådan föreskrift kan dock medföra olägenheter. Sedan kronans andel utbetalats, kan återstoden av köpeskillingen icke utan vidare ingå i delägarnas gemensamma kassa utan måste antingen fördelas på övriga delägare eller också, om dessa äro ense, behandlas såsom en för dem gemensam, särskild fond som icke faller under bysamfällighetslagen. Möjligen kan vad kronan bekommit bokföras såsom förskott med ränta till dess andra delägare njutit samma förmån. På grund härav synes, om ej särskilda skäl föreligga, föreskrift icke böra meddelas om att kronans andel skall inlevereras.

Beträffande invändningen att bestämmelserna i § 77 regeringsformen skulle innebära hinder mot en sådan lagändring som blivit ifrågasatt i förenämnda framställning, må erinras, att nämnda paragraf avser att inskränka Ko-

nungens befogenhet att såsom innehavare av den verkställande makten avyttra kronans fasta egendom, men däremot icke giver kronan en undantagsställning, när kronan jämte andra har del i en fastighet. Vid reglering av motsvarande spörsmål i ensittarlagen har hinder icke ansetts möta att behandla kronan på samma sätt som andra delägare, ehuru lagen icke ansetts böra vara tillämplig då kronan har större andel än hälften. I lagen om samäganderätt och i vattenlagen är kronan såsom jordägare i alla avseenden likställd med enskild ägare.»

Lagrådet har lämnat förslaget utan erinran.

Utskottet. Vid granskning av det föreliggande lagförslaget har utskottet icke funnit anledning till erinran mot detsamma. Utskottet får därför hemställa, att förevarande proposition måtte bifallas av riksdagen.

Stockholm den 29 januari 1942.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Norman, Linder, Tamm, Löfvander, Wistrand, Roos, Olof Carlsson* och *Nils Elowsson*;

från andra kammaren: fröken *Andersson*, herrar *Olovson* i Västerås, *Hallagård, Pettersson* i Hällbacken, *Hermansson, Holm, Barnekow* och *Lundgren*.